

EUROPOS KOMISIJA

Briuselis, 2008-VI-03
K(2008) 2519

**Tema: Valstybės pagalba/Lietuva
Pagalbos Nr. N 682/2007
Dalies draudimo įmonių išlaidų, susidariusių išmokant draudimo
išmokas už nuostolius, patirtus dėl stichinės sausros, kompensavimas**

Gerbiamasis pone,

Džiaugiuosi galėdamas Jums pranešti, kad Komisija išnagrinėjo Jūsų valdžios institucijų pateiktą informaciją ir nusprendė neprieštarauti minėtajai valstybės pagalbos schemai.

Komisija priėmė šį sprendimą, atsižvelgusi į toliau nurodytas aplinkybes.

1. Procedūra

(1) Vadovaudamasi EB sutarties 88 straipsnio 3 dalimi, Lietuvos Respublikos nuolatinė atstovybė Europos Sąjungoje 2007 m. spalio 19 d. raštu, gautu ir užregistruotu 2007 m. lapkričio 21 d., apie šią priemonę pranešė Komisijai. Papildoma informacija atsiųsta 2007 m. lapkričio 22 d., 2008 m. vasario 22 d., 2008 m. kovo 27 d. ir 2008 m. gegužės 21 d. raštais, užregistruotais jų gavimo dieną.

2. Apibūdinimas

2.1 Pavadinimas

(2) Dalies draudimo įmonių išlaidų, susidariusių išmokant draudimo išmokas už nuostolius, patirtus dėl stichinės sausros, kompensavimas

2.2 Pagalbos schemos taikymo trukmė

(3) Iki 2013 m. gruodžio 31 d.

2.3 Biudžetas

(4) Bendras biudžetas 90 mln. LTL (apie 31 mln. EUR).
Metinis biudžetas 15 mln. LTL (apie 4,3 mln. EUR).

Jo Ekselencijai užsienio reikalų ministrui PETRUI VAITEKŪNUI
Užsienio reikalų ministerija
J. Tumo-Vaižganto g. 2
LT-01511 Vilnius
Lietuva

Rue de la Loi 200, B-1049 Bruxelles/Wetstraat 200, B-1049 Brussel - Belgium
Telefono operatorius (+32-2) 299 11 11. Teleksas COMEU B 21877. Telegrafo adresas COMEUR Brussels.

2.4 Pagalbos gavėjai

(5) Daugiau kaip 1000 MVI¹ (žemės ūkio veiklos subjektų, apdraudusių savo pasėlius nuo stichinės sausros aktyvios augalų vegetacijos laikotarpiu)

2.5 Teisinis pagrindas

(6) Pagalbos teikimo teisinis pagrindas yra šie teisės aktai:

- 2007 m. lapkričio mėn. Lietuvos Vyriausybės nutarimas „Dėl pasėlių draudimo įmokų žemės ūkio veiklos subjektams ir draudimo įmonių išlaidų dalinio kompensavimo“ (Žin., 2007);
- dalies draudimo įmonių išlaidų, susidariusių išmokant draudimo išmokas už nuostolius, patirtus dėl stichinės sausros, kompensavimo taisyklės.

2.6 Priemonės apibūdinimas

(7) Lietuvos valdžios institucijų teigimu, šios schemos tikslas – sukurti valstybinę perdraudimo sistemą, kuri paskatintų draudimo įmones teikti draudimo nuo stichinės sausros paslaugas, o žemės ūkio veiklos subjektus – drausti savo pasėlius nuo stichinės sausros. Taikant šią perdraudimo sistemą sumažėtų poreikis naudoti valstybės biudžeto lėšas (t. y. sumažėtų poreikis dėl nepalankių oro sąlygų ūkininkų patirtus nuostolius kompensuoti iš valstybės lėšų) ir būtų skatinama draudimo įmonių konkurencija. Lietuvos valdžios institucijos pranešė, kad šiuo metu nėra tokio pobūdžio perdraudimo paslaugas teikiančių įmonių, jeigu stichinės sausros atveju, viršijant tam tikrą žalos dydį, valstybė nekompensuoja dalies žalos, ir kad draudimo įmonės kategoriškai atsisako žemės ūkio veiklos subjektų pasėlius drausti nuo stichinės sausros. Tokią draudimo įmonių poziciją lemia sunkiai prognozuojamas žalos, kurią gali padaryti stichinė sausra, dydis². Lietuvos valdžios institucijos paaiškina, kad ši schema sukurta tam, kad esant didelei stichinės sausros rizikai (dėl kylančios pasaulinės temperatūros stichinė sausra pasitaiko vis dažniau) draudimo ir užsienio perdraudimo bendrovės sutinka apdrausti pasėlius nuo stichinės sausros (gaivalinės nelaimės) tik tuo atveju, jei naujos sistemos veikimo pradžioje, valstybė kompensuos dalį draudimo bendrovių draudimo išmokų, skirtų dėl stichinės sausros ūkininkų patirtiems nuostoliams atlyginti. Taip pat, Lietuvos valdžios institucijos pranešė, kad valstybė suinteresuota skatinti ūkininkus drausti savo pasėlius nuo stichinės sausros (tais atvejais, kai ji atitinka gaivalinės nelaimės kriterijus), nes taip būtų sudarytos sąlygos tikslingai valdyti su oro sąlygomis susijusią riziką ir taip užtikrinti tolygų bei stabilų pajamų srautą apdraustiems žemės ūkio veiklos subjektams.

(8) Kad užtikrintų draudimo nuo stichinės sausros paslaugų teikimą rinkoje, valstybė kompensuoja dalį draudimo bendrovių draudimo išmokų, skirtų dėl stichinės sausros ūkininkų patirtiems nuostoliams atlyginti. Taip kompensuojama esant šioms sąlygoms:

¹ MVI, kaip nustatyta Komisijos reglamento (EB) Nr. 70/2001 dėl EB sutarties 87 ir 88 straipsnių taikymo valstybės pagalbai mažoms ir vidutinėms įmonėms I priede.

² 2007 m. vasario 13 d. Komisija pritarė pagalbos schemei (Nr. N 842/06), pagal kurią kompensuojami Lietuvos ūkininkų nuostoliai, patirti dėl 2006 m. vasarą kilusios sausros. Remiantis Lietuvos valdžios institucijų pateikta informacija, žemės ūkio veiklos subjektų nuostoliai viršijo 688 mln. LTL (apie 199,3 mln. EUR).

- savivaldybės lygmeniu Žemės ūkio ministerijos nustatyta tvarka užfiksuotas stichinės sausras kriterijus atitinkantis meteorologinis reiškinys³;

- draudimo išmokos suma apdraustam augalų pasėlių ploto hektarui už nuostolius, patirtus dėl stichinės sausras, neviršija 15 % draudimo sumos hektarui (atveju, jei apsidrausta prieš visus draudiminius įvykius), o draudimo išmokos dėl stichinės sausras padarytų nuostolių ir stichinės sausras draudimo įmokos hektarui santykis neviršija santykio 10:1;

- augalų pasėlius apdraudusiems ūkininkams draudimo įmonių išmokėtų draudimo išmokų už stichinės sausras sukeltus nuostolius bendra suma viršija draudimo nuo sausras įmokų, kurias per draudimo laikotarpį surenka draudimo įmonė Lietuvoje, bendrą sumą šiais koeficientais: 2008 metais – 1,3; 2009 metais – 1,4; 2010 metais – 1,5⁴. Jei einamaisiais metais stichinė sausra užfiksuojama bent vienos savivaldybės lygmeniu, ateinančiais metais taikomas ankstesniais metais taikytas koeficientas. Kitais metais eiliškumo tvarka taikomi koeficientai, einantys po stichinės sausras metais taikyto koeficiento. Koeficientai 2011–2013 metams nustatomi atskiru Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu ne vėliau kaip iki 2010 m. spalio 15 d. Lietuvos valdžios institucijos patvirtino, kad 2011–2013 m. laikotarpiu taikytinas koeficientas bus bet kuriuo atveju ne mažesnis kaip 1,5. Lietuvos valdžios institucijos paaiškina, kad tuo atveju, jeigu aukščiau minėti koeficientai nėra viršijami, draudimo bendrovių nuostoliai bus kompensuojami pagal susitarimą tarp draudimo ir perdraudimo bendrovių. Stichinės sausras atveju, draudimo išmokų už stichinės sausras sukeltus nuostolius bendrai sumai viršijant draudimo nuo sausras įmokų bendrą sumą daugiau nei 130% - 2008 metais (140% - 2009 metais), draudimo bendrovių nuostoliai, viršijantys 130% - 2008 metais (140% - 2009 metais), bus kompensuojami išimtinai valstybės, pagal šioje schemeje numatytas sąlygas.

(9) Draudimo įmonei valstybės kompensuojama išlaidų dalis apskaičiuojama pagal formulę:
 $KID=BI - D_i \times K$ (KID – draudimo įmonei valstybės kompensuojama išlaidų dalis; BI – žemės ūkio veiklos subjektams išmokėtų draudimo išmokų už nuostolius, patirtus dėl stichinės sausras, suma; D_i – atitinkamo draudimo laikotarpio bendra žemės ūkio veiklos subjektų draudimo nuo stichinės sausras pasirašytų įmokų suma; K – draudimo laikotarpiu taikomas koeficientas)⁵.

³ Lietuvos valdžios institucijos praneša, kad stichinė sausra (gaivalinė nelaimė) skelbiama pagal Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2006 m. kovo 9 d. Nutarimą Nr. 241, nustatantį šiuos ekstremalių įvykių kriterijus: hidroterminis koeficientas (kritulių kiekis (mm)/ temperatūrų suma)<0.5; trukmė>vienas mėnesis; turi apimti daugiau nei 1/3 savivaldybės teritorijos. Lietuvos valdžios institucijų teigimu, paskutinių metų praktika parodė, kad daugiau nei 30% nuo visos žemės ūkio gamintojo produkcijos vertės būtų sunaikinta, esant tokioms meteorologinėms sąlygoms.

⁴ T. y. valstybės pagalba skiriama tik tuo atveju, jei augalų pasėlius apdraudusiems ūkininkams draudimo įmonių išmokėtų draudimo išmokų už stichinės sausras sukeltus nuostolius bendra suma viršija draudimo nuo stichinės sausras įmokų, kurias per draudimo laikotarpį surenka draudimo įmonė Lietuvoje, bendrą sumą: 30 % – pirmaisiais schemas taikymo metais, 40 % – antraisiais metais, o trečiaisiais metais – 50 %. Lietuvos valdžios institucijos paaiškina, kad šie koeficientai nustatyti, remiantis Vokietijos draudimo bendrovės "Vereingte Hagel", veikiančios pasėlių draudimo srityje, patirtimi ir skaičiavimais. Lietuvos valdžios institucijos praneša, kad toks reikalavimas, kad stichinės sausras (gaivalinės nelaimės) atveju, draudimo išmokų už stichinės sausras (gaivalinės nelaimės) sukeltus nuostolius bendra suma negali viršyti draudimo nuo sausras įmokų bendros sumos daugiau nei 130%, yra pateiktas perdraudimo bendrovės "Muenchener Ruekversicherung", kuri perdraudžia "Vereingte Hagel" draudimo riziką, pagal kitų valstybių pasėlių draudimo patirtį.

⁵ Remiantis valdžios institucijų aiškinimu, didžiausia galima kompensacija (2008 metais – 87 %, 2009 metais – 86 %, o 2010 metais – 85 %) bus išmokėta tik tuo atveju, jei stichinė sausra apims visą šalies teritoriją.

(10) Lietuvos valdžios institucijos užtikrino, kad pagalbos teikimas nebus siejamas su konkrečia draudimo įmone ar jų grupe, kuriose apsidraudę pagalbos gavėjai. Be to, teikiant pagalbą nereikalaujama, kad draudimo sutartis būtų sudaryta su Lietuvoje įsisteigusia bendrove.

3. Vertinimas

(11) Pagal EB sutarties 87 straipsnio 1 dalį valstybės narės teikiama pagalba arba bet kokia iš valstybės išteklių teikiama pagalba, kuria palaikomos tam tikros įmonės arba tam tikrų prekių gamyba ir kuria taip iškreipiama ar gali būti iškreipta konkurencija, yra draudžiama, jei ji daro poveikį valstybių narių tarpusavio prekybai.

(12) Šiuo atveju tokios sąlygos susidarė. Taikant šią priemonę pagalbos gavėjams suteikiamas pranašumas. Valstybių tarpusavio prekyba žemės ūkio produktais užima svarbią vietą. Dėl suteiktų valstybės išteklių tam tikros žemės ūkio produktus Lietuvos Respublikoje gaminančios žemės ūkio įmonės įgyja pranašumą.

(13) Remiantis Teisingumo Teismo precedentų teise, vien tai, kad įmonės konkurencinė padėtis, palyginti su kitomis konkuruojančiomis įmonėmis, pagerėja jai gavus ekonominės naudos, kurios ji nebūtų gavusi įprastomis verslo sąlygomis, rodo, kad konkurencija gali būti iškreipta⁶.

(14) Panašu, kad įmonei skiriama pagalba daro poveikį valstybių narių tarpusavio prekybai, jei ta įmonė veikia rinkoje, kuri atvarta Bendrijos vidaus prekybai⁷. Bendrijos vidaus prekyba žemės ūkio produktais užima svarbią vietą. Todėl ši priemonė gali daryti poveikį valstybių narių tarpusavio prekybai.

(15) Atsižvelgiant į pirmiau išdėstytus argumentus, 87 straipsnio 1 dalies sąlygos *prima facie* susidarė. Galima daryti išvadą, kad siūloma paramos priemonė laikytina valstybės pagalba, kaip apibrėžta tame straipsnyje.

(16) Todėl reikėtų išnagrinėti, ar gali būti leista nukrypti nuo bendrojo valstybės pagalbos draudimo principo, kaip nustatyta EB sutarties 87 straipsnio 1 dalyje.

(17) Komisijos nuomone, valstybės pagalba žemės ūkio sektoriuje yra suderinama su bendrąja rinka, jei ją teikiant laikomasi valstybės pagalbai žemės ūkio sektoriuje taikomų nuostatų. Bendrijos valstybės pagalbos žemės ūkio ir miškų sektoriuose gairių V.B.5 skyriuje nustatytos paramos draudimo įmokoms mokėti taisyklės.

(18) Gairių 141 punkte teigiama, kad kiekvienu konkrečiu atveju Komisija vertins kitas pagalbos priemones, susijusias su draudimu nuo gaivalinių nelaimių ir ypatingų įvykių, visų pirma perdraudimo schemas ir kitas pagalbos priemones, skirtas ūkininkams ypatingai didelės rizikos zonose paremti. Lietuvos valdžios institucijos įrodė, kad valstybės perdraudimo nuo stichinės sausros sistema būtina tam, kad ūkininkai turėtų

Valdžios institucijų teigimu, stichinė sausra (gaivalinė nelaimė) dar niekada nebuvo apėmusi visos šalies teritorijos. Nuo 1961 m. didžiausios stichinės sausros užfiksuotos 1992 m. (apėmė maždaug 50 % šalies teritorijos) ir 2006 m. (apėmė maždaug 35 % šalies teritorijos).

⁶ 1980 m. rugsėjo 17 d. Teismo sprendimas *Philip Morris Holland BV prieš Europos Bendrijų Komisiją*, 730/79, Rink. p. 2671.

⁷ Žr. 1988 m. liepos 13 d. Teismo sprendimą *Prancūzijos Respublika prieš Europos Bendrijų Komisiją*, 102/87, Rink. p. 4067.

galimybę nuo stichinės sausras apdrausti savo pasėlius (žr. šio rašto 7 punktą). Remiantis valdžios institucijų aiškinimu, valstybės taikomas perdraudimas būtinas komercinio draudimo įmonėms, kad teikdamos ūkininkams draudimo nuo stichinės sausras paslaugas jos būtų apsaugotos nuo bankroto pavojaus, kylančio dėl to, kad rinkoje neteikiamos šio draudiminio įvykio perdraudimo paslaugos. Lietuvos valdžios institucijos nurodė, kad stichinės sausras atveju, draudimo išmokų už stichinės sausras sukeltus nuostolius bendrai sumai viršijant draudimo nuo sausras įmokų bendrą sumą daugiau nei 130% - 2008 metais (140% - 2009 metais), draudimo bendrovių nuostoliai, viršijantys 130% - 2008 metais (140% - 2009 metais), bus kompensuojami išimtinai valstybės, pagal šioje schemoje numatytas sąlygas. Nustačius tokias ribas, bei sprendžiant iš Lietuvos valdžios institucijų pateiktos kompensacijos skaičiavimo formulės, susijusių koeficientų ir patvirtinimų (žr. šio rašto 8–9 punktus), taip pat šiai pagalbai esant laikinai ir proporcingai mažėjančiai, stichinės sausras atveju draudimo įmonės gauna proporcingą kompensaciją iš valstybės už išlaidas, susijusias su draudimu nuo stichinės sausras, ir kad kilus sausras, draudimo bendrovės vis tiek turėtų prisiimti su draudimo paslaugų teikimu susijusią įprastinę verslo riziką. Todėl, Komisijos nuomone, sutinkamai su Lietuvos valdžios institucijų pateikta informacija, pasiūlyta perdraudimo schema atitinka valstybės pagalbos taisykles.

- (19) Gairių 142 punkte teigiama, kad Komisija nepatvirtins draudimo įmokoms padengti skirtos valstybės pagalbos didelėms įmonėms ir žemės ūkio produktų perdirbimo ir prekybos įmonėms. Šio punkto reikalavimai įvykdyti, nes aptariama schema bus taikoma tik mažosioms ir vidutinėms įmonėms, vykdančioms pirminės žemės ūkio produktų gamybos veiklą (žr. šio rašto 5 punktą).
- (20) Pagal Gairių 140 punktą, kuriame daroma nuoroda į Komisijos reglamento (EB) Nr. 1857/2006 12 straipsnio 3 dalį, pagalba draudimo įmokoms kompensuoti neturi sudaryti kliūčių draudimo paslaugų vidaus rinkai veikti. Tokia kliūtis būtų, jei, pavyzdžiui, teisė apdrausti būtų suteikta tik vienai bendrovei ar bendrovių grupei arba jei pagalba būtų teikiama tik su sąlyga, kad bus sudaryta draudimo sutartis su suinteresuotoje valstybėje narėje įsisteigusia bendrove. Lietuvos valdžios institucijos įrodė, kad pagalba draudimo įmokoms kompensuoti nesudarytų draudimo paslaugų vidaus rinkos veikimo kliūčių ir patvirtino, kad aptariamuoju atveju galimybė teikti valstybės remiamas draudimo paslaugas nėra suteikiama tik vienai bendrovei ar bendrovių grupei. Be to, teikiant pagalbą netaikomas reikalavimas sudaryti draudimo sutartį su Lietuvoje įsisteigusia bendrove (žr. šio rašto 10 punktą).
- (21) Remiantis išdėstytomis aplinkybėmis, siūloma pagalbos schema atitinka visus Gairių V.B.5. skirsnio reikalavimus.

4. Išvados

- (22) Atsižvelgdama į išdėstytas aplinkybes, Komisija daro išvadą, kad draudimo įmokoms kompensuoti skirta pagalba atitinka EB sutarties 87 straipsnio 3 dalies c punktą.

(23) Jeigu šiame rašte yra konfidencialios informacijos, kuri neturėtų būti skelbiama, prašome apie tai pranešti Komisijai per penkiolika darbo dienų nuo jo gavimo. Jei Komisija per nurodytą terminą pagrįsto prašymo negaus, bus laikoma, kad sutinkate su tuo, kad visas šio rašto tekstas autentiška kalba būtų paskelbtas interneto svetainėje http://europa.eu.int/comm/secretariat_general/sgb/state_aids/. Prašymą, kuriame nurodoma neskelbtina informacija, reikėtų siųsti registruotu laišku arba faksu šiuo adresu:

European Commission
Directorate-General for Agriculture and Rural Development
Directorate H.2
Office: Loi 130 5/128
B-1049 Brussels
Fax No: 0032 2 2967672

Pagarbiai
Komisijos vardu

Mariann FISCHER BOEL
Komisijos narė